

THỰC HÀNH GIA NGHỆ THUẬT PHỤC HỒI
KỸ SƯ MÔI TRƯỜNG

VIET NGO

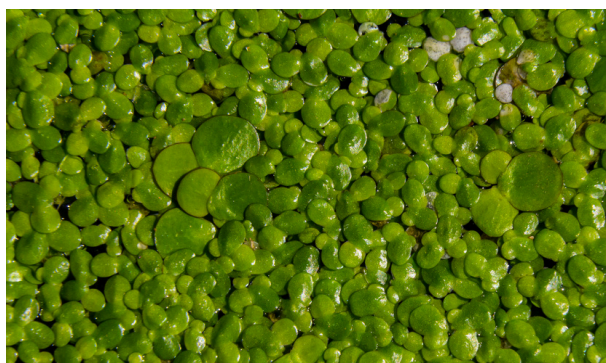
Viet Ngo được ghi nhận là một nhà điêu khắc môi trường (environmental sculptor) người Mỹ gốc Việt thực hành reclamation art (*tạm dịch: nghệ thuật phục hồi*), đồng thời là một kỹ sư môi trường, nguồn nước và thủy lực. Anh được xem là một trong những nghệ sĩ tiên phong trong phong trào Nghệ thuật Môi trường (Environmental Art), cụ thể là Land Art (*tạm dịch: nghệ thuật thực địa*) vào những năm 70s, 80s tại Mỹ. Nổi tiếng với các tác phẩm land art ở quy mô cấp bang, cấp quốc gia, các tác phẩm ở nhiều nơi trên thế giới mang tham vọng biến các công trình kỹ thuật hạ tầng và xử lý nước thải thành các tác phẩm nghệ thuật quy mô cảnh quan, vừa mang giá trị thẩm mỹ vừa phục vụ môi trường sống cư dân.

Viet Ngo tốt nghiệp Cử nhân năm 1972 và Thạc sĩ năm 1977 Ngành Kỹ sư Hạ tầng chuyên sâu về Kỹ sư Nguồn nước và Môi trường, Đại học Minnesota tại Minneapolis, MN, Hoa Kỳ. Song song khoảng thời gian đó, anh theo học chuyên ngành Mỹ thuật cũng tại Đại học Minnesota (Bachelor of Fine Arts). Thời điểm đó, anh thuê xưởng vẽ để thực hiện những tác phẩm sớm (earlier works) có quy mô lớn lấp đầy cả căn phòng, nặng hàng tấn. Dù nhận được nhiều lời khuyên ở các lĩnh vực in ấn, nhiếp ảnh, nhưng anh chọn sứ mệnh của mình là thực hành với thể giới vật chất. Việc theo đuổi ngành học Mỹ thuật dừng lại sau một lời khuyên từ giáo sư của anh, ông cho rằng anh nên trở thành một kỹ sư, điều đó sẽ hỗ trợ tốt nhất cho thực hành nghệ thuật của anh. Trong hai năm tiếp theo, anh hoàn thành chương trình Ph.D Coursework Ngành Kỹ sư Hạ tầng chuyên sâu về Môi trường, Thủy lực và Mô hình hóa Máy tính cũng tại Đại học Minnesota.

Năm 1983, anh đồng sáng lập Lemna Corporation, Inc. với bằng sáng chế về hệ thống lọc sinh học kết hợp cấu trúc địa hình kênh dẫn uốn lượn và thảm thực vật thủy sinh Lemna System do Cơ quan Sáng chế và Nhãn hiệu Hoa Kỳ (USPTO) cấp. Bằng sáng chế là bảo chứng cho Chính phủ Mỹ cấp hàng triệu dollar vào các dự án kiểm tác phẩm của anh. Trong vòng 4 năm, cơ sở rộng đến hàng trăm mẫu Anh của Lemna tại Devils Lake Bắc Dakota được hình thành, trở thành minh chứng đầu tiên cho việc sử dụng bèo tấm trong xử lý nước thải được cả giới nghệ thuật lẫn khoa học công nhận.

Nằm bên cạnh sân bay Devils Lake, công trình lấy cảm hứng từ văn hóa bản địa Mỹ (các gò đất ceremonial mound của người Sioux) và hình tượng rắn thần linh thiêng. Anh đã thiết kế hệ thống kênh dẫn nước thải dài hơn 2 dặm, uốn lượn. Hệ thống lọc nước này trở thành một cảnh quan hấp dẫn khi nhìn từ trên cao (đặc biệt qua ảnh chụp từ trên máy bay). Nếu các nghệ sĩ Land Art cùng thời như Robert Smithson với Spiral Jetty dùng máy xúc để thuần túy xếp đất đá tạo hình, Christo và Jeanne-Claude bọc lại cảnh quan, thì Viet Ngo lại dùng các bằng sáng chế về thủy lực và sinh học để biến dòng nước thải và thảm thực vật thành lớp “màu vẽ” sống. Tác phẩm giành được nhiều giải thưởng, được các nhà nghiên cứu nghệ thuật như SueSpaid, Jeffrey Katsner... Vinh danh trong danh sách những nghệ sĩ sinh thái tiêu biểu cùng thời với các huyền thoại như Robert Smithson, Isamu Noguchi, Christo và Jeanne - Claude.

Hơn 40 năm làm việc ở trên 25 quốc gia, Viet Ngo đã thực hiện gần 600 dự án cấp quốc gia như vậy. Một số tác phẩm tiêu biểu như Wastewater Treatment Pond Sculpture (1993) tại Cleveland, Georgia, Mỹ, Chuỗi tác phẩm Waterpark & Lemna Park Project (Minnesota và nhiều tiểu bang tại Mỹ), dự án xử lý nước thải và điêu khắc mặt nước tại Mexico, dự án hạ tầng nước và sinh thái tại Nigeria, Venezuela, Slovenia, Ba Lan, Ý, Thổ Nhĩ Kỳ, Bỉ... Vượt ra khỏi nghệ thuật công cộng, nghệ thuật cảnh quan, việc kết hợp khoa học kỹ thuật, tư duy tạo hình địa hình (Landform/Earthworks) đã biến các dự án khổng lồ trở thành các tác phẩm điêu khắc sống (living sculpture). Các hình ảnh, bản vẽ, tư liệu và mô hình tác phẩm Land Art nổi tiếng của anh (như Devils Lake) đã được trưng bày qua nhiều chương trình nghệ thuật quốc tế do Viện Smithsonian tổ chức. Tên tuổi và các mô hình điêu khắc sinh thái của Viet Ngo xuất hiện trong các tài liệu nghiên cứu lịch sử nghệ thuật địa hình (Land Art/Eco-Art) quốc tế, được giảng dạy và trích dẫn tại nhiều đại học mỹ thuật trên thế giới.

Hệ thống lọc nước bằng bèo tấm họ Lemnaceae mang lại bằng sáng chế độc quyền. Cũng là bảo chứng để anh thực hiện các tác phẩm land art khổng lồ khắp thế giới.

Hệ thống lọc nước tại Devils Lake, North Dakota, Mỹ Công trình được xếp dự án này vào nhóm các dự án Eco-Art tiêu biểu nhằm định hình lại cách con người ứng xử với môi trường

Hệ thống thu gom khí LemTec được thiết kế riêng để phù hợp với hồ xử lý nước thải, cho phép thu gom khí sinh học và sử dụng nhiên liệu tại nhiều quốc gia.

Ảnh: LemTec tại Slovenia

Tác giả, nhà nghiên cứu nghệ thuật Jeffrey Kastner trong cuốn *Land and Environment Art* nhận định Viet Ngo đã phá vỡ giới hạn của Land Art thế hệ trước. Cụ thể là Phong trào Land Art thập niên 1960–1970 (với các đại diện nổi tiếng như Robert Smithson hay Michael Heizer) thường tác động lên thiên nhiên hoang sơ ở các vùng hoang mạc để tạo hình thẩm mỹ. Trong cuốn sách, dự án của Viet Ngo (tiêu biểu như Devils Lake Wastewater Treatment Plant) được dùng làm ví dụ điển hình cho thế hệ nghệ sĩ mới: đưa Land Art quay trở lại phục vụ cộng đồng, biến các khu vực phế thải / ô nhiễm thành công viên điêu khắc sinh thái.

Năm 2010, Viet Ngo đến Việt Nam thành lập Nhà máy xử lý rác thải với công suất 2000 tấn mỗi ngày mang tên Vietstar, nơi phục vụ hơn 2 triệu cư dân TPHCM. Từ đây, mối quan tâm của anh tập trung vào danh tính của phế thải sau quá trình “lao động” của chúng, cũng như các mối quan tâm đến vi nhựa trong nước và đại dương. Anh làm việc với rác thải, phế liệu máy móc, người lao động từ nhà máy, truy vấn tương lai của rác thải, làm việc với các thấu cảm vật liệu của các cỗ máy nặng đến hàng trăm tấn, đồng sáng tạo với chúng và biến chúng thành những diễn ngôn nghệ thuật.

Viet Ngo thành lập nhà máy thu gom và xử lý rác với công suất 2000 tấn mỗi ngày. Tại đây, anh bắt đầu phục hồi rác thải và phế liệu thành các diễn ngôn nghệ thuật mới

planet

BLU ■

Năm 2026, anh sáng lập planetBLU ■ với mong muốn hiện thực nghệ thuật phục hồi (Reclamation Art) nhằm truy vấn tương lai rác thải và con người. Cột mốc này cũng giới thiệu bộ tác phẩm điêu khắc từ các cỗ máy “về hưu” sau 15 làm việc với hàng triệu tấn rác. Triển lãm solo đầu tiên mang tên giANTS ■ dự kiến ra mắt công chúng tháng 11-12/2026 tại TPHCM như cách đối thoại và truyền tin của những hậu máy móc (postmachine) với đô thị mà chúng đã lao động để phục vụ hơn 15 năm qua.

CÁC TÁC PHẨM THỜI KỲ ĐẦU EARLIER WORKS

Desiderata | 1980's
black Belgian marble
13.5m

Berceuse | 1980's
White American maple
3mx3m

Tea for Two | 1980's
White American maple,
black African ebony,
black Belgian marble
8mx6m

TUYÊN NGÔN NGHỆ SĨ

Công việc của tôi là sự kết hợp giữa kỹ thuật, quy hoạch kiến trúc và nghệ thuật. Tôi quan tâm đến thế giới vật chất, kiến trúc theo chiều ngang, đất và tính sống của tất cả các yếu tố đó. Trong thực hành, tôi theo đuổi triết lý can thiệp tối thiểu, hoặc không can thiệp. Sự tôn trọng đó dành cho tự nhiên, những thứ thuộc về tự nhiên, đồng thời phải thoải mái cho người lao động và hấp dẫn đối với cảnh quan. Với tác phẩm, tôi chỉ là người cổ vũ. Tôi làm việc những gì vốn đã tồn tại trong sinh thái hoặc lao động, tối ưu hóa quá trình xử lý tự nhiên để các dạng thức sống trong cảnh quan hay vật liệu vẫn tiếp diễn trong hình hài các diễn ngôn nghệ thuật mới.

theo Land and Environment Art (1997) - Jeffrey Kastner, hỗ trợ nghiên cứu bởi Brian Wallis

"Viet Ngo tìm thấy sự thỏa mãn cá nhân thông qua các dự án có trách nhiệm với môi trường và đóng góp cho xã hội. Vốn tính kiên nhẫn, anh nhận thức rằng rất nhiều dự án có thể mất mười hoặc hai mươi năm trước khi có kết quả lâu dài (môi trường trở nên trong sạch hơn). Nhưng đạt được kết quả đó mới là loại hình nghệ thuật có ý nghĩa nhất với anh ấy, cũng như là một triết lý kinh doanh dẫn đến thành công trên phạm vi quốc tế."

theo Nghệ sĩ/Nhà thiết kế cảnh quan Regina M. Flanagan (Mỹ), Bài viết "Art Treatment" trên tạp chí Fabric Architecture số tháng 7/2004

HỌC THUẬT

Course work of Bachelor of Fine Arts

B.S. & M.S., Civil Engineering (Water Resources & Environmental Engineering)
University of Minnesota, Minneapolis, MN, USA

Ph.D. Coursework in Civil Engineering (Fluid Dynamics & Computer Modeling)
St. Anthony Falls Hydraulic Laboratory,
University of Minnesota, Minneapolis, MN, USA

THÀNH TỰU

Sự nghiệp của Viet Ngo không đi theo lối mòn của một nghệ sĩ truyền thống (vốn tích lũy giải thưởng qua các cuộc thi mỹ thuật hay giải thưởng từ các hội đồng nghệ thuật đơn thuần). Thay vào đó, anh được ghi nhận qua các giải thưởng danh dự về danh nhân, bằng sáng chế đột phá và sự tôn vinh từ giới học thuật nghệ thuật - kỹ thuật quốc tế:

- . Minnesota Business Hall of Fame (Đại lộ Danh vọng Kinh doanh Minnesota - 2010)
- . Giải thưởng TCB 100 / Person of the Year (Twin Cities Business, Mỹ)
- . Member & Past Chairman, MN/ACEC Legislative Committee
- . Member, American Society of Civil Engineers (ASCE)
- . Member, National Academy of Sciences, Committee for Measuring and Improving Infrastructure, Washington, DC
- . Inductee, Minnesota Business Hall of Fame – Lifetime Achievement Award
- . Delegate accompanying three U.S. Secretaries of Commerce on global trade missions in Africa, Asia and Europe, representing the U.S. Environmental Industry.
- . Author & investor in the first wastewater treatment BOT project in Guangzhou, China – a pioneering Sino-U.S. joint venture

THỰC HÀNH GIA NGHỆ THUẬT PHỤC HỒI
KỸ SƯ MÔI TRƯỜNG

VIET NGO

*President & CEO – Lemna Corporation, Inc.,
Minneapolis, MN, USA*

*Founder & GM
Vietstar JSC,
HCMC, Vietnam*

*Founder planetBLU, ,
HCMC, Vietnam*

Sự công nhận từ Giới Lịch sử & Phê bình Nghệ thuật (Art Historiography)

Bảo tàng & Viện Smithsonian tuyển chọn:

Dự án điêu khắc mặt nước của anh được **Smithsonian Institution Traveling Exhibition Service (SITES)** lựa chọn để trưng bày tại chuỗi triển lãm nghệ thuật đương đại quy mô lớn **An Ocean Apart** tại các bảo tàng hàng đầu nước Mỹ. (Sách **An Ocean Apart - 1996** - Giám tuyển / Viết tiểu luận: Jeffrey Hantover. Bản dịch tiếng Việt: Nguyễn Ngọc Bích)

Triển lãm "Ecovention: Current Art to Transform Ecologies" (2002) – Contemporary Arts Center (CAC), Cincinnati, Ohio:

Triển lãm mang tính lịch sử vinh danh phong trào nghệ thuật cải tạo môi trường (Eco-Art/Ecovention), quy tụ các nghệ sĩ nổi tiếng thế giới như Robert Smithson, Agnes Denes, Betsy Damon và Viet Ngo.

Mạng lưới Eco-Art Toàn cầu: Tên tuổi và các mô hình điêu khắc sinh thái của Viet Ngo xuất hiện trong các tài liệu nghiên cứu lịch sử nghệ thuật địa hình (Land Art/Eco-Art) quốc tế, được giảng dạy và trích dẫn tại nhiều đại học mỹ thuật trên thế giới.

BẢNG SÁNG CHẾ

Công nghệ Lemna System (1983):

Bảng sáng chế độc quyền về hệ thống lọc sinh học kết hợp cấu trúc địa hình kênh dẫn uốn lượn và thảm thực vật thủy sinh. Sự kết hợp này giúp các nhà máy xử lý nước thải đạt tiêu chuẩn môi trường nghiêm ngặt đồng thời biến chúng thành các tác phẩm điêu khắc đất quy mô lớn.

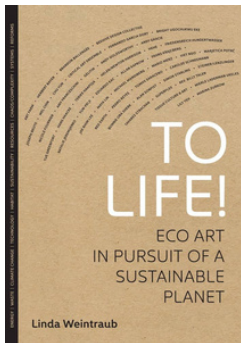
CHƯƠNG TRÌNH GIẢNG DẠY (Curriculum & Syllaby)

Được đưa vào giáo trình tại các trường như University of Minnesota, Harvard Graduate School of Design (GSD), UC Berkeley trong các học phần về Ecological Landform Design (Thiết kế địa hình sinh thái) và Stormwater/Wastewater Art (Nghệ thuật xử lý nước thải).

Chương trình Lịch sử Nghệ thuật Đương đại & Eco-Art (Art History / Fine Arts):

Trong danh mục tài liệu đọc (Reading Lists) thuộc các khóa học về Land Art, Earthworks, và Eco-Art / Art and Ecology tại các đại học Mỹ (dựa trên giáo trình tham chiếu các cuốn sách của Linda Weintraub, Suzanne Lacy và Sue Spaid).

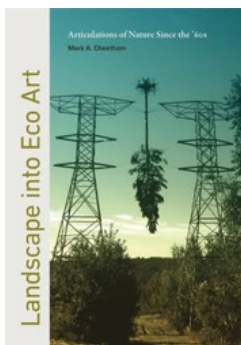
SÁCH

"To Life!: Eco Art in Pursuit of a Sustainable Planet" (2012)

của học giả Linda Weintraub (Nhà xuất bản Đại học California - University of California Press):

Sách phân tích Viet Ngo trong nhóm các nghệ sĩ tiên phong sử dụng quy mô doanh nghiệp / hạ tầng công cộng để thực hiện "Corporate-Scale Eco Art". Tác phẩm của anh được xem là hình mẫu cho việc biến các hệ thống kỹ thuật phục vụ hạ tầng thành trải nghiệm nghệ thuật sinh thái.

"Landscape into Eco Art: Articulations of Nature Since the '60s" (2018) của Mark A. Cheetham (Nhà xuất bản Penn State University Press):

Cuốn sách đề cập trực tiếp đến dự án quy mô lớn Devils Lake Wastewater Treatment Plant ở North Dakota (1990) của Viet Ngo. Tác giả xếp dự án này vào nhóm các dự án Eco-Art tiêu biểu nhằm định hình lại cách con người ứng xử với môi trường thông qua sự kết hợp giữa kỹ thuật và nghệ thuật địa hình.

"Mapping the Terrain: New Genre Public Art" (1995) biên soạn bởi Suzanne Lacy (Nhà xuất bản Bay Press):

Đây là cuốn sách kinh định về "Nghệ thuật công cộng thế hệ mới" (New Genre Public Art). Viet Ngo được đưa vào danh mục nghệ sĩ tiêu biểu (Artist Compendium). Sách ghi nhận anh là người tiên phong hợp nhất kỹ thuật dân dụng, quy hoạch kiến trúc, sinh thái học và điêu khắc để tạo ra các "công viên nước" (water parks) hữu ích.

"Ecovention: Current Art to Transform Ecologies" (2002) của Sue Spaid (Xuất bản bởi Contemporary Arts Center - CAC Cincinnati):

Cuốn sách catalog nghiên cứu về phong trào Ecovention (Art + Invention + Ecology). Viet Ngo được nghiên cứu bên cạnh các nghệ sĩ huyền thoại như Robert Smithson, Agnes Denes, Mel Chin và Patricia Johanson.

"Land and Environment Art" - 1998 - by Jeffrey Kastner, hỗ trợ nghiên cứu bởi Brian Wallis, Nhà xuất bản PHAIDON

Được xem là "cuốn sách gối đầu giường" trong các chương trình đào tạo mỹ thuật/ lịch sử nghệ thuật quốc tế về chủ đề Land Art, tác giả nhắc đến Viet Ngo như một đại diện tiêu biểu cho xu hướng chuyển dịch từ Land Art truyền thống sang Eco-Art/Environmental Art thực dụng. Tác giả ghi nhận Viet Ngo là một nghệ sĩ kiêm kỹ sư dân dụng (civil engineer). Nhờ nền tảng kỹ thuật này, anh đã tạo ra các tác phẩm vượt ra khỏi khái niệm biểu trưng nghệ thuật đơn thuần để trở thành các biểu hiện "phi nghệ thuật" / "hạ tầng chức năng" (non-art manifestations) – tức các công trình vừa có giá trị điêu khắc cảnh quan, vừa giải quyết trực tiếp vấn đề ô nhiễm môi trường ngoài đời thực.